

Digest cu privire la libertatea de întrunire pe timp de pandemie Nr.8

10 noiembrie 2021

Autori: Florin Gîscă, Alexandru Postica.

Toate drepturile sunt protejate. Conținutul publicației poate fi utilizat și reprodus în scopuri nonprofit și fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX, cu condiția indicării sursei.

Publicația a fost realizată în cadrul proiectului “Susținerea dreptului la protest în Republica Moldova / Susținerea dreptului la libertatea de întrunire în Republica Moldova”, implementat de către Asociația Promo-LEX, cu suportul financiar oferit de către *Parteneriatul Internațional Pentru Drepturile Omului (IPHR)*.

Opiniile exprimate în publicație aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al *Parteneriatul Internațional Pentru Drepturile Omului (IPHR)*.

CUPRINS

INTRODUCERE	3
Evoluția reglementărilor cu impact asupra întrunirilor publice din luna octombrie 2021	4
Situațiile analizate în luna octombrie 2021	6
08.10.2021 Chișinău Protest în fața Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana	6
08.10.2021 Online Petiții online contra arestării lui Alexandr Stoianoglo	7
10.10.2021 Chișinău Protest în fața Parlamentului „Spunem NU dictaturii!”	8
RECOMANDĂRI	9

INTRODUCERE

Promo-LEX este o Asociație Obștească, care are drept scop dezvoltarea democrației în Republica Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană, prin promovarea și protejarea drepturilor omului, monitorizarea proceselor democratice și consolidarea societății civile.

Elaborarea digestului cu privire la libertatea de întrunire are menirea să asigure și să protejeze dreptul la întrunire în contextul restricțiilor impuse în timpul pandemiei de COVID-19. Promo-LEX monitorizează în timp real modul de exercitare și de respectare a dreptului la întrunire în contextul pandemiei de COVID-19 în Republica Moldova. Scopul acestui efort de monitorizare constă în identificarea promptă a oricărei probleme, care ar putea afecta negativ exercitarea dreptului la întrunire și protest pașnic. Acest document și cele care vor urma, vin în suportul soluțiilor pentru eliminarea încălcărilor și limitărilor nejustificate ale dreptului la întrunire pașnică și protest.

Monitorizarea se efectuează de la distanță prin intermediul instrumentelor media online sau de monitorizare la fața locului. Experții analizează inclusiv modificările cadrului legal care afectează libertatea de întrunire, impactul practic al restricțiilor, abuzurile și tratamentul inegal din partea instituțiilor publice (inclusiv poliția și carabinierii), obstacolele, sancțiunile și alte probleme împotriva persoanelor și organizațiilor care exercită dreptul la libera întrunire, inclusiv prin protest offline și online.

Autorii au luat ca punct de pornire situația de facto creată în contextul măsurilor anti-pandemice impuse de autorități în anul 2020, când a fost instituită prima dată starea de urgență de către Parlamentul Republicii Moldova, iar ulterior și starea de urgență în sănătate publică.

Digestul va fi realizat lunar, astfel încât să producă un reper al modului de desfășurare a întrunirilor publice în Republica Moldova în context pandemic pe parcursul anului 2021. Pentru o mai bună înțelegere a analizei situațiilor, conținutul este împărțit în trei componente:

- constatări (sinteza situației obținute din informațiile publice plasate în câmpul mediatic, analiza documentelor/datelor din spațiul public, suprapunerea declarațiilor actorilor implicați);
- încadrare juridică (analiza succintă a normelor legale naționale, după caz internaționale, care se aplică situației descrise în constatări și în baza cărora sunt formulate concluziile);
- concluzii (expunerea subiectivă a echipei de analiză bazată pe constatările expuse racordate la normele de drept);

Totodată, în situația în care, vor fi identificate situații de criză sau aplicarea abuzivă a unor acțiuni din partea angajaților structurilor de forță, autorii vor încerca să identifice soluții legale pentru apărarea drepturilor persoanelor vătămate.

Evoluția reglementărilor cu impact asupra întrunirilor publice din luna octombrie 2021

În luna octombrie 2021, CNESP a adoptat două hotărâri. Prin prima [Hotărâre nr. 63 din 08.10.2021](#), s-a aprobat printre altele, modelul digital de Certificat COVID-19, care poate fi obținut prin intermediul portalului electronic <https://certificate-covid.gov.md>. Certificatul COVID-19 poate fi prezentat în format electronic sau pe suport de hârtie, dar trebuie însoțit în mod obligatoriu de un act de identitate al titularului. Pe perioada stării de urgență în sănătate publică, toți titularii actelor de identitate, cu excepția minorilor, sunt obligați să dețină asupra lor un act de identitate, o copie a unui act de identitate sau o fotocopie a unui act de identitate în format digital în timpul aflării în toate spațiile publice. Așa cum întrunirile publice se desfășoară în spații publice, obligația deținerii unui act de identitate este valabilă și pentru participanții la întruniri. Persoanele care nu vor avea actele necesare sunt pasibile de amendă de la 40 la 100 de unități convenționale în temeiul articolului 761 Cod Contravențional *Nerespectarea măsurilor de profilaxie, prevenire și/sau combatere a bolilor epidemice*.

Apreciem că obligația temporară de purtare a unui act de identitate pentru însoțirea certificatului COVID-19 este o măsură proporțională și necesară în contextul pandemic, când vine vorba de vizitarea localurilor de divertisment, a restaurantelor, cafenelelor și sălilor de cinema. Însă este imperios ca obligația prezentării unui act de identitate să rămână legată strict de procedura verificării certificatului COVID-19. Când vine vorba despre întrunirile publice, această măsură ar putea fi considerată drept una abuzivă și neproporțională. Astfel, lunar putem observa că sunt organizate întruniri împotriva vaccinării obligatorii, iar participanții la întruniri de genul acesta se prezumă a fi persoanele nevaccinate. Prin urmare, apriori asemenea întruniri ar fi scoase în afara legii, ceea ce ar constitui o măsură neproporțională. Mai mult ca atât vom observa că la începutul pandemiei a fost introdusă obligația de a verifica și introduce în lista epidemiologică a participanților la întrunire unele date cu caracter personal, la care s-a renunțat inclusiv pe motiv de inutilitate. În situația întrunirilor publice, obligarea purtării buletinului de identitate ar fi o obligație inutilă pe de o parte și abuzivă pe de altă parte. Această obligație ar crea presiuni suplimentare pe poliție care vor fi obligați să verifice deținerea actelor de identitate de către participanți și nemijlocit vor perturba desfășurarea întrunirii propriu zise.

Prin [Hotărârea nr. 64 din 26.10.2021](#) a fost prelungită, până la 30.11.2021 inclusiv, pe întreg teritoriul Republicii Moldova, starea de urgență în sănătate publică declarată prin [Hotărârea nr. 61 din 09.09.2021](#), cu posibilitatea de revizuire a termenului respectiv în funcție de evoluția situației epidemiologice la nivel național.

Prin aceeași hotărâre, a fost abrogată [Hotărârea nr. 56 din 03.06.2021](#) și totodată a fost actualizată și aprobată *Instrucțiunea privind modalitatea de organizare și desfășurare de către Comisia Electorală Centrală a scrutinelor în condițiile situației pandemice cauzate de infecția COVID-19*. Instrucțiunea prevede că evenimentele / întrunirile electorale, se vor desfășura cu participarea unui număr de persoane care să respecte normativul de 2 m² per persoană din suprafața utilă a încăperii. În cazul acțiunilor desfășurate pe stradă, numărul persoanelor care se deplasează în grup se va limita la maximum 3 persoane. Organizatorii întrunirilor au obligația de a asigura și de a respecta:

- » purtarea de către toți participanții a măștii de protecție, astfel încât să acopere nasul și gura;
- » efectuarea triajului și dezinfectarea obligatorie a mâinilor pentru toate persoanele care intră/sosesc în spațiul în care se desfășoară întrunirile;
- » interzicerea accesului persoanelor cu semne vizibile de infecție respiratorie;

- » asigurarea unor fluxuri de intrare/ieșire separate, distincte, pentru a facilita menținerea distanței fizice de minimum 1 metru între participanți;
- » limitarea duratei întrunirilor în spațiu închis la maximum 2 ore;
- » menținerea distanței fizice de minimum 1 metru între participanții, inclusiv la cele desfășurate în spații închise, pe stradă sau din ușă în ușă;
- » asigurarea ca scena/spațiul destinat vorbitorilor să aibă o dimensiune suficient de mare pentru a permite menținerea distanței fizice de minimum 1 metru între cei ce vor urca pe scenă;
- » dezinfectarea periodică a suprafețelor, folosind produse autorizate;
- » aerisirea, dereticarea și dezinfectarea încăperilor înainte și după întrunire.

Începând cu 08.11.2021 au fost sistate organizarea și desfășurarea de evenimente private (nunți, botezuri, mese de pomenire, mese festive).

Comisiile teritoriale extraordinare de sănătate publică urmau să asigure revizuirea tuturor hotărârilor aprobate, aducându-le în concordanță cu hotărârile CNESP. CESP a municipiului Chișinău a emis [Hotărârea nr. 47 din 29.10.2021](#) prin care a luat act și a transpus prevederile [Hotărâre nr. 64 din 26.10.2021](#) și a menținut nivelul de risc „Alertă cod Roșu”, cu pronostic epidemiologic nefavorabil.

În 24.09.2021, CPR Moldova și Asociația Promo-LEX au depus o petiție în adresa Guvernului prin care a solicitat examinarea posibilității includerii în componența Comisiei Naționale Extraordinare de Sănătate Publică a unor experți în domeniul drepturilor omului pentru a asigura conformitatea hotărârilor CNESP cu standardele internaționale de drepturile omului. Anterior, în data de 15.09.2021 Guvernul Republicii Moldova a [completat componența CNSEP](#) cu noi membri, specialiști în domeniul sănătății publice, inclusiv un reprezentant al societății civile.

În data de 07.10.2021, Ministerul Sănătății a oferit un răspuns la petiția depusă, prin care refuză examinarea posibilității includerii în cadrul CNESP a unor experți din domeniul drepturilor omului.

Până în 31.10.2021 în Republica Moldova erau 873 078 de persoane vaccinate cu schema completă. Indicatorii pandemici au avut o dinamică de agravare; pe parcursul lunii de câteva ori a fost depășit numărul de 2000 de cazuri noi zilnice de infecție¹. La începutul lunii octombrie, 155 de persoane erau internate la terapie intensivă, iar la sfârșitul lunii - 187 de persoane, dintre care, 34 aflate la respirație asistată.

1. <https://covidinfo.gov.md/stats>

08.10.2021 | Chișinău | Protest în fața Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana

Constatări:

- În data de 08.10.2021, în fața Judecătoriei Chișinău sediul Ciocana, a fost desfășurat un miting de **protest** cu un număr mai mic de 50 de persoane. Participanții au ținut bannere cu solicitarea eliberării procurorului general Alexandr Stoianoglo și au scandat împotriva actorilor politici și judecătorilor care examinau cauza.
- Participanții în mare parte purtau măști de protecție însă nu respectau de multe ori distanța între participanții la întrunire. Organizatorii au îndemnat totuși participanții să respecte măsurile de protecție impuse.
- Poliția a monitorizat protestul și a respectat distanța de 1 metru între polițiștii care monitorizau întrunirea.

Încadrarea legală:

- » Întrunirea se încadrează în prevederile Legii nr. 26, fiind considerată drept o întrunire spontană cu un număr mic de participanți.
- » Potrivit Hotărârilor CNESP/CMESP în vigoare la momentul întrunirii, au fost menținute în mare parte portul obligatoriu al măștilor de protecție. Însă sporadic s-a încălcat obligația de respectare a distanței fizice de minim un metru între participanți.

Concluzii:

- Întrunirea din fața Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, a fost desfășurată în limitele legale cu respectarea în mare parte a condițiilor impuse de CNESP, deși pe parcursul întrunirii au fost văzute situații de nerespectare a păstrării distanțării fizice de un metru.

08.10.2021 | Online | Petiții online contra arestării lui Alexandr Stoianoglo

Constatări:

- După arestarea în data de 08.10.2021, a procurorului general Alexandr Stoianoglo, în mediul online au fost inițiate câteva petiții cu mesaj similar care au adunat în total câteva sute de participanți / semnatori.
- Petiția [Свободу Александру Стояноглу](https://www.change.org/) a fost lansată pe platforma <https://www.change.org/> de Polina Culicenco și adunat 451 de semnatori care au susținut că *Poporul Moldovei cere eliberarea domnului A. Stoianoglo și încetarea persecuției asupra lui și a familiei sale, din motive politice!*
- O altă petiție, [STOP anarhiei judecătorești împotriva lui Alexandr Stoianoglo!](https://www.petitiononline.com/) a fost lansată pe platforma <https://www.petitiononline.com/>, în data de 10.10.2021, de grupul autointitulat „Moldovenii”. Petiția a adunat 20 de semnatori, care au cerut *Eliberarea imediată a lui Al. Stoianoglo și restabilirea lui deplină în drepturi.*
- O altă petiție [#СВОБОДУ СТОЯНОГЛО / #LIBERTATEA LUI STOIANOGLO](https://www.change.org/) a fost lansată de Anastasia Ahremțeva și Partidul politic moldovenesc „AI NOȘTRI” pe platforma <https://www.change.org/>. Petiția a adunat 42 de semnatori.

Încadrarea legală:

- » Petițiile online sunt o formă de întrunire publică online (bazată digital). Prin rezoluția Consiliului Drepturilor Omului al ONU (CDO), nr. 21/16 din 27.09.2012, s-a reamintit statelor obligația să respecte și să protejeze drepturile tuturor persoanelor la întruniri pașnice și asociere, atât online cât și offline.
- » La 17.09.2020 Adunarea Generală a ONU a publicat Comentariul general nr. 37 (2020) cu privire la întrunirile pașnice (articolul 21). Potrivit acestui comentariu, statelor semnatare li se cere să asigure dreptul la întrunire online la fel ca și în cazul celor offline, punând la dispoziție organizatorilor și participanților tot setul de instrumente și facilități pentru organizarea și desfășurarea acestora.
- » Potrivit [Legii privind întrunirile nr. 26 din 2008](#), întrunirile online fac parte din setul de întruniri care sunt protejate de Lege. Astfel, potrivit art. 1 al Legii se menționează expres că legea garantează exercitarea de oricare persoană a libertății întrunirilor în modul prevăzut de [Constituția Republicii Moldova](#) și de actele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Concluzii:

- Petițiile online lansate ca reacție la arestarea procurorului general Alexandr Stoianoglo, au adunat cumulativ peste 500 de participanți / semnatori, ceea ce reprezintă o rezonanță mediatică importantă, chiar și comparativ cu întrunirile fizice tradiționale.
- Mediul virtual oferă diverse opțiuni de manifestare pașnică, care sunt preferate de un număr semnificativ de persoane pentru exercitarea libertății de întrunire online.

10.10.2021 | Chișinău | Protest în fața Parlamentului „Spunem NU dictaturii!”

Constatări:

- În data de 10.10.2021, în fața Parlamentului Republicii Moldova, a fost desfășurat un miting de protest cu un număr mai mare de 200 de persoane. Participanții au ținut bannere cu solicitarea eliberării procurorului general Alexandr Stoianoglo, cu mesaje împotriva partidului aflat la guvernare.
- Protestul a fost organizat de către Frațiunea parlamentară ”Blocul Comuniștilor și Socialiștilor” și partidele politice PSRM și PCRM. În această privință a fost depusă o declarație prealabilă în data de 07.10.2021.
- Participanții, în mare parte, au purtat măști de protecție, însă de multe ori nu au respectat distanța între participanții la întrunire. Organizatorii au îndemnat participanții, în repetate rânduri, să respecte măsurile de protecție impuse.
- Poliția a monitorizat protestul și a respectat distanța de 1 metru între polițiștii care monitorizau întrunirea.

Încadrarea legală:

- » Potrivit art. 10 al. 1 a Legii nr.26, orice persoană care intenționează să desfășoare o întrunire notifică în scris, printr-o declarație prealabilă, autoritatea administrației publice locale din unitatea administrativ-teritorială respectivă cu cel puțin 5 zile înainte de data desfășurării întrunirii.
- » Potrivit al. 4 art. 10 a Legii nr. 26, autoritățile publice vor întreprinde acțiunile necesare pentru asigurarea serviciilor solicitate de către organizator, care sunt în mod obișnuit prestate prin intermediul organelor din subordine și al întreprinderilor pe care le administrează.
- » Potrivit art. 21 al. 3 a Legii nr. 26 - lipsa declarației prealabile nu constituie temei pentru sistarea întrunirii.
- » Potrivit art. 67 al. 1 Codul Contravențional - desfășurarea întrunirii fără depunerea declarației prealabile de către organizatorul acesteia în modul stabilit de legislație se sancționează cu amendă de la 18 la 24 de unități convenționale.

Concluzii:

- Întrunirea din fața Parlamentului Republicii Moldova în data de 10.10.2021, a fost declarată în prealabil, dar cu încălcarea termenului de 5 zile înainte de desfășurarea acesteia. Întrunirea a fost planificată și nu spontană, având în vedere că aceiași organizatori au desfășurat și întrunirea din data de 08.10.2021. Mai mult ca atât, participanții au scandat slogane în mare parte cu caracter politic și nu doar legate de eliberarea Procurorului General suspendat Alexandr Stoianoglo, ceea ce constituie un alt argument al faptului că întrunirea nu a fost una spontană.
- În pofida încălcării termenului de declarare a întrunirii, poliția nu a informat despre pornirea anumitor proceduri contravenționale, ceea ce demonstrează aplicarea principiului în favoarea desfășurării întrunirii. Mai mult ca atât, în pofida termenului restrâns poliția a reușit să asigure securitatea participanților la protest și aparent organizatorii au dispus de condițiile tehnice necesare desfășurării întrunirii. Acest aspect demonstrează faptul că termenul de 5 zile ar putea fi redus, ori norma art. 67 al. 1 CC ar putea cădea în desuetudine.

- În cadrul desfășurării întrunirii în mare parte au fost respectate condițiile impuse de CNESP cu privire la purtarea măștilor de protecție, deși pe parcursul întrunirii au fost văzute situații de nerespectare a păstrării distanțării fizice de un metru.

RECOMANDĂRI

- Examinarea de către Ministerul Sănătății a opțiunii de includere în componența CNESP a experților în domeniul drepturilor omului, pentru a asigura conformarea hotărârilor la standardele de drepturile omului.
- Analiza statisticilor oficiale cu privire la aplicarea prevederilor art. 67 al. 1 CC cu privire la faptul dacă depunerea unei declarații prealabile cu încălcarea termenului de 5 zile a servit drept temei pentru atragerea la răspundere administrativă a organizatorilor întrunirilor publice.
- Uniformizarea practicii de aplicare a prevederilor art. 67 al. 1 CC, astfel încât să fie aplicat principiul în favoarea desfășurării întrunirii și să fie excluse sancțiunile aplicate organizatorilor întrunirilor.
- Examinarea de către CNESP a necesității menținerii obligativității prezentării buletinelor de identitate și a certificatelor de COVID în cadrul întrunirilor publice.
- Respectarea indicațiilor CNESP cu privire la obligativitatea purtării măștilor de protecție și distanței în cadrul întrunirilor publice.

